

ΚΟΡΙΝΘΙΑ

λία

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΔΑΜΠΡΟΣ ΕΥΓΛΑΙΟΣ

Συνδρομή ἰτησιμῶν: Ἐν Ἑλλάδι πρὸ 8 ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πρὸ 12 — Ἐκαστὸν φύλ. τιμῆτά: λ. 10.— Γραφεῖον Κ. ο. ρ. ἰ. η., ἐν τῷ κω. τ. τῆς Κ. ο. ρ. ἰ. η. — Ἀι τῶ περιόδικον ἀπορῶσκι ἐπιστολαὶ διευθύνονται πρὸς τὸν ἐκδοτὴν.

ΕΚΔΟΤΗΣ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΧΥΤΗΣ

ΠΕΡΙ ΑΝΑΤΡΟΦΗΣ¹

Ἐπιστολὴ Ν. Θωμασαίου πρὸς Αἰμύλιον Τυπάλλον

Ἕμεῖς ἤδη διαλογίζεσθε, περὶ τῆς ἀνατροφῆς τῆς ὑμετέρας Ἐλοισίας, ἧτις εὐρίσκειται ἐν τοῖς σπαργάνοις, καὶ καλῶς σκέπτεσθε. Ἀληθῶς ἡ ἀνατροφή ἐκείθεν ἄρχεται· καὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες ἐγκαταλείπουσι τὸ ἴδιον αἷμα, εἰς τὴν διὰ χρημάτων ἐπιμέλειαν ἀγνώστου τροφοῦ, δὲν ἐννοοῦσιν ὁποῖο ἐγκλήματος καθίστανται ἔνοχοι, ἐνώπιον τῆς φύσεως καὶ τοῦ Θεοῦ! Πολλοὶ συνειθίζουσι νὰ θαυμάζωσιν, ὅταν βλέπωσιν εἰς τριετὴ ἢ τετραετὴ βρέφη, τόσοσ ἐναργές καὶ βέβαιον τὸ ἐνστικτὸν τοῦ καλοῦ καὶ κακοῦ, τοῦ ἀληθοῦς καὶ τοῦ ψευδοῦς, καὶ ἀνοήτως μεμφιμοιροῦσιν ἢ χαίρουσιν, ὅτι ἡ εἰμαρμένη προεῖδε τῆς ἑαυτῶν ἐπιμελείας. Ἀλλ' ὅμως οἱ πατέρες καὶ αἱ μητέρες κατέχουσι τὸ ἀρτιτεχνὸν σχεδὸν ὡς ὃν ἄλογον, καὶ περιμένουσιν ἵνα ἐγγυθῇ ἐν αὐτῷ ἡ δύναμις τοῦ γιγνώσκειν, — δὲν γνωρίζω, καθ' ὁποῖαν ἡμέραν καὶ δι' ὁποῖο θαύματος. Ἐν τούτοις τὸ μικρὸν τοῦτο πλάσμα, ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ ἀνατροφῇ, δίδει χεῖρα ἀφ' ἑαυτοῦ, καλὴν ἢ κακὴν, κατὰ τὰς ἐκ τύχης προερχομένας περιστάσεις, αἵτινες παρέχουσι ἀφορμὴν εἰς τὰς πρώτας ἰδέας, εἰς τὰς πρώτας ψυχικὰς ὁρμάς. Ἀρμόζει δὲ εἰς τὸν παιδαγωγόν, ἵνα παρέχη τοιαύτας εὐκαιρίας, ὅσαι εἰς τὸν ἄνθρωπον εἶναι δυναταί, δηλαδὴ ὅπως μηδενίζῃ τὸ λυπηρὸν ἀποτέλεσμα, αὐξάνῃ δὲ τὸ καλὸν καὶ τακτοποιῇ αὐτὰ πρὸς ἓν τέλος.

Ἡ φυσικὴ ἀνατροφή — ἐν ἣ βεβαίως θὰ ἐφαίνετο, εἰάν τις ἐσκέπτετο τὴν σήμερον, ὅτι αἱ σωματικαὶ πράξεις τυραννοῦσι, μετὰ το-

σαύτης ὑπεροχῆς, τὰς ὁρμάς τοῦ πνεύματος — ἡ αὐτὴ δὲ φυσικὴ ἀνατροφή φαίνεται μᾶλλον κυβερνωμένη ὑπὸ βαναύσων συνθηθειῶν, ἢ ὑπὸ ἐπιστημονικῆς ἐπιθυμίας. Θὰ παράσχω, λόγου χάριν, μερικὰς σκέψεις, αἵτινες θέλουσι φανῆ σπουδαῖαι ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν γονέων.

Ἐνίοτε ἐλάχισται αἰτίαι δύνανται νὰ ἐπιφέρωσιν ἐν τῇ ἀναπτύξει μικροῦ τινος σώματος, τόσοσ τυφεροῦ, ὀλέθρια ἀποτελέσματα. Ἡ φροντίς τῶν μαιῶν, τῶν τροφῶν, τῶν μητέρων καὶ ὑπηρετριῶν, εἰς τὸ νὰ φροντίζωσιν, ὅπως τὸ σχῆμα τοῦ πώγωνος, τῆς ῥίνος, τῶν χειλέων, τῶν παρεῖων, διαμένῃ τοιοῦτον, ὁποῖον ἡ φύσις ἐδημιούργησε· τοῦτο δὲν εἶναι περιττόν. — Ἡ συμπίεσις, τὴν ὁποῖαν λαμβάνει ἐν μέρος, δύναται ἐν τῇ ἀναπτύξει νὰ παραβλάψῃ ἕτερον. Θέσατε, λόγου χάριν, τὸ βρέφος ὑπτίως ἢ τὴν κεφαλὴν ἔχον πολὺ πρὸς τὰ ἄνω, τὰ μικρὰ τῆς ῥάχεως αὐτοῦ ὅσῳ θὰ λάβωσι δυσάρεστον κύρτωσιν. Θέσατε αὐτὸ πάντοτε νὰ κοιμᾶται εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ μέρος, καὶ ἡ παρεῖα, ἐφ' ἧς ἀναπαύεται, ἀποθήσεται ὀλίγον ἀκανόνιστος. Ἐὰν βαστάζετε αὐτὸ πάντοτε ἐξ ἐνὸς μέρους, ἢ κατέχοντες συσφίγγετε ἰσχυρῶς, ὑπάρχει κίνδυνος, ἵνα ἀποβῇ χωλόν. Ὁρθὴ δὲ σκέψη εἶναι, ὅπως, ἐπιμελούμενοι τόσοσ τοῦ σώματος, ὅσῳ καὶ τοῦ πνεύματος, ἀνταλάσσητε τὰς θέσεις καὶ μὴ πιέζητε πολὺ οὐδὲν μέρος, οὔτε διὰ καλλυμμάτων, οὔτε διὰ ταινιῶν, οὔτε διὰ μικρῶν ἐνδυμασιῶν. Ἡ ποικιλία, ἢ ἐλευθερία τῶν κινήσεων οὐδέποτε παρέχουσι τοσαύτας ζημίας, ὅσας ἐξ αὐτοῦ ἀφαιρέουσι.

Περὶ τῶν σπαργάνων δὲν ποιοῦμαι πρὸς ὑμᾶς λόγον, διότι νομίζω, ὅταν δὲν ὑπάρχωσι πολὺ δεδεμένα καὶ ἀφίνωσιν ἐλευθέραν τὴν τοῦ αἵματος κυκλοφορίαν, ἢ ὅταν λυ-

¹ Ποιήσαντες ἄλλοτε μνησίαν, ἐν τῷ τέλει τοῦ ἡμετέρου ἔργου «Ὁ Παιδαγωγός», περὶ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης, μεταφέρομεν νῦν ἐλόκληρον, ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ πρωτοτύπου, εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν.

ωνται συγνάκις, — εὐν δὲν ἦναι ὠφέλιμα εἶναι ὅμως ἀβλαβῆ. Βεβαίως ὁ δυνάμενος νὰ ἐπιμελῆται τοῦ βρέφους, εἶναι δὲ βέβαιος ὅτι λελυμένον ὄν ἐκ τῶν ἑαυτοῦ σπαργάνων, θὰ εἶναι ἀπηλλαγμένον τοῦ ψύχους καὶ δὲν θὰ βλαφθῆ, εἶναι ὠφέλιμον νὰ τὸ ἀφίνη νὰ ἀπολάβῃ τὴν ἕξιν ταύτην. Καὶ εἰάν τὰ ἄκρα τῶν χειλέων τῆς κοιτίδος, ἢ τοῦ ὠς κοιτίτις χρησιμεύοντος κανίστρου (zapa), ἔνθα τὸ βρέφος κεῖται, εἶναι ὀλίγον ὑψηλά, καὶ ἐν καιρῷ χειμῶνος τὰ καλύμματα, ἅτινα καλύπτουσιν αὐτὸ, εἰσὶν ἐλαφρῶς βεβλημένα ἢ ἐστηριγμένα εἰς τρόπον ὥστε τὸ βρέφος νὰ μὴ δύναται ν' ἀποσπᾷ αὐτὰ ἐξ αὐτοῦ, οὐδεὶς ὑπάρχει φόβος. Ἡ προσέτι, ὅταν ὑπάρχη φόβος ὅτι, κινουῦν τὸ βρέφος ἐδῶ καὶ ἐκεῖ τὰς χεῖρας ἢ τοὺς πόδας, βλάπτεται, τότε θὰ ἀνεπλήρουν κάλλιον τὰ σπάργανα, ἐν ζεῦχος χειρῶν, αἵτινες νὰ μὴ διαπερῶσι τοιοῦτοτρόπως τὴν χεῖρα, ὡς τὴν παλάμην, καὶ μικρὰ τῆς ζώνης, ὅπως ἐμποδίζῃ τοὺς πόδας. Καὶ ἡ ἐνόχλησις δὲ τοῦ βρέφους, καὶ ὁ κόπος ἐκείνου, ὅστις περὶ αὐτοῦ φροντίζει, καὶ αὐτῆ ἢ δαπάνη — πρᾶγμα, ὅπερ οἱ κατώτεροι ἀπὸ ὑμᾶς ὀφείλουσι νὰ μὴ παραβλέπωσι — θὰ ἦσαν ἐλαφρότερα. Διὰ νὰ δύναται ὅμως νὰ φέρωσιν αὐτὰ ἐπιτηδείως εἰς τὰς ἀγκάλας οὕτως, ὥστε νὰ μὴ στενοχωρῶσιν αὐτὰ, ὡς τινες συνειθίζουσι, καὶ κατακυρτόνουσιν ἤθελεν ἀρκέσει μικρὰ τις ζώνη, ὅπως στηρίξῃ αὐτὰ. Ταῦτα πάντα ὅμως δὲν εἶναι τόσο κυρίως ἀναγκαῖα, κατ' ἐμὲ, καὶ δὲν ποιῶμαι μνεῖαν δι' ἄλλο ἢ χάριν εἰλικρινῶν καὶ ἀρχαίων φίλων.

Δὲν ἐπεθύμουν βρέφος τι νὰ διαμῆνῃ ἐπὶ πολλὰς ὥρας κατακείμενον, οὔτε νὰ συνειθίζῃ τὰ πρῶτα αὐτοῦ βήματα τῆ βοήθειᾳ τοῦ χειραγωγικοῦ ἐκείνου βοηθήματος, τοῦ κοινῶς καλουμένου καρρέτο (carrucino) ἢ διὰ τοῦ κανίστρου ἐκείνου, ὅπερ ἀναγκάζεται νὰ σύρῃ ὀπισθεν διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ στήθους. Επεθύμουν ὅμως, ἵνα τὰ μικρὰ αὐτοῦ ἐνδύματα ὡσι τοιαῦτα, ὥστε νὰ ὑποβαστῶσιν αὐτὸ καὶ ἀναγκάζωσι, ὅπως κατέχη ἐλευθέρως τὸ μὲν σῶμα κατ' εὐθείαν, τὴν δὲ κεφαλὴν ὀρθῆν, δηλαδὴ κατὰ τρόπον ἀρμόδιον καὶ ὑγιεινόν.

Οἱ τοιοῦτοι ἀλλεπάλληλοι κίνδυνοι τῆς πτώσεως, ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡλικίᾳ, προέρχονται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐνεκα τῆς ἀγνοίας τοῦ

μέσου τοῦ ἐμποδίζεσθαι αὐτούς. Ἐὰν συνειθίζοντο τὰ βρέφη νὰ προσέχωσι καλῶς τινὶ τρόπῳ νὰ θέτωσι τοὺς πόδας, ἐὰν κινουνοῦντο ἐν τῷ τόπῳ τοῦ κινδύνου, ἐνῶ ἡμεῖς ἐδεικνύομεν πρὸς αὐτὰ διὰ τοῦ δακτύλου ἐναργέστατα εἰς τὸ ὁ κίνδυνος συνίσταται, ἐὰν ἂν ἀζόντο ὅπως ἀναβαίνωσι καὶ καταβαίνωσι, διὰ τῶν χειρῶν καὶ ποδῶν τὰς κλίμακας, μέχρις οὔ δὲν δύναται νὰ βαδίζωσιν ὀρθία, ἐὰν, ἐν γένει, διετίθετο ἐπωφελῶς ἡ μεγάλη ζωηρότης, ἢ αἱ πρόθυμοι ἐκεῖναι ψυχαὶ φέρουσι πρὸς πᾶν ὅ,τι ἐνώπιον τῶν μικρῶν αὐτῶν ὀφθαλμῶν προσπίπτει, δὲν θὰ ὑπῆρχον διηνεκῶς τὰ δυστυχήματα καὶ τὰ δάκρυα τῶν γεννητόρων. Καὶ πᾶν ὅ,τι διαλαμβάνω περὶ τῶν πτώσεων, τὸ αὐτὸ ἐννοῶ καὶ περὶ πυρὸς καὶ ὕδατος καὶ ἐν γένει περὶ οἰουδήποτε κινδύνου. Μέχρις οὔ δὲ μένει, εἴτε νῆπιον εἴτε ἠξήμενον, μακρὰν τῶν κινδύνων, ἀδύνατον εἶναι νὰ μάθῃ τὸ μέσον, ἵνα ὑπερπηδᾷ αὐτούς, πλὴν ἐὰν φέρῃ ὁ ἄνθρωπος αὐτὸ πλησίον καὶ δεικνύῃ τὴν φύσιν καὶ τὰ σημεῖα τούτων. Καὶ ὅμως ὠφέλιμον εἶναι ἐνίοτε, ὅπως τὸ βρέφος ὀλίγον προσβάλληται, ὑπὸ μικρὰς πτώσεως ἢ ὑπὸ πυρὸς ἢ καὶ ἄλλης μικρὰς τινος βλάβης, ἀρκεῖ μόνον ὁ παιδαγωγὸς νὰ ἐπίσταται καλῶς, ὅπως ἐξαγάγῃ, ἐκ τοῦ ὀλίγον ἐνοχλητικοῦ τούτου μαθήματος, αἰσιον ἀποτέλεσμα. Ἐνθυμοῦμαι ὅτι, ἐπειδὴ μεγάλως ἐφρόντιζον, ὅπως ἀπέχω μακρὰν τῶν κινδύνων, εὐρισκόμην πάντοτε εἰς τοὺς δρόμους, τὴν κεφαλὴν φέρων τεθραυσμένην, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἐδιδασκόμην, ὅπως ἀποφεύγω τὸν κίνδυνον, τὸν τοσαύτας φοράς ὑπ' ἐμοῦ δεδοκιμασμένον, πάντοτε ἐρρίψοκινδύνουον.

Τὸ τοιοῦτον καίπερ μικρὸν φαινόμενον, ἔχει ὅμως λυπηρὰς τὰς συνεπείας, καθ' ὅσον τὸ νὰ μὴ συνειθίζῃ τις τοῦ νὰ εἶναι προσεκτικὸς καθιστᾷ τὸν νοῦν ἀμελεῖ καὶ γίγνεται αἰτία τῶν ἀποπλανήσεων ἐκείνων, αἵτινες ἀποβαίνουσιν ἐν τῷ ἰδιωτικῷ βίῳ, τόσο ἐνοχλητικαὶ καὶ δυσάρεστοι. Ἡ φυσικὴ δξύτης τοῦ πνεύματος δὲν παρέχει βοήθειαν ἀνάγκη ὅμως εἶναι, ὅπως γυμνάζεται ἡ φυσικὴ ζωηρότης καὶ ἐν ταύταις ταῖς περιστάσεσι, καθὼς καὶ εἰς τόσας ἄλλας, διότι αἱ συνήθειαι τῆς παιδικῆς ἡλικίας εἶναι λίαν ἰσχυραί.

Τὸ βρέφος ὀφείλει, ὅπως συνειθίζεται ἵνα

ἐκ διαλειμμάτων κοιμᾶται, ἵνα, ὅταν ἀγρυπνῆ, ἴσταται ἤσυχον, διὰ νὰ μὴ ἔχη ἀξιώσεις, ὅπως ἄλλος τὸ κατέχη εἰς τὰς ἀγκάλας ἢ νὰ τοῦ κινή τὴν κοιτίδα ἢ νὰ τὸ ναναρίζῃ, ὅπως συνειθίζεται, ἵνα κοιμᾶται ἀναπαυόμενον τόσο ἐπὶ σκληροῦ μέρους ὅσον καὶ ἐπὶ μαλακοῦ. Τὸ λίαν μαλακὸν κρεβάτιον καταθερμαίνει, ἐκνευρίζει καὶ ὑποθάλλει τὴν ραθυμίαν.

ἔπεται συνέχεια

Γ. ΠΕΡΔΙΚΑΡΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΡΚΟΡΑΣ

Multorum disce exemplo quae facta sequaris, quae sugias. Vita est nobis alima magistra. (Dio Kal)

Πρὸ ἡμερῶν ἡ Ἄτροπος ἔκοψε τὸ νῆμα τῆς ζωῆς ἐνὸς τῶν ἐπισημοτέρων τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος ἀνδρῶν, εἰς τε τὰ πολιτικὰ καὶ τὰ γράμματα, τοῦ ἡμετέρου συμπολίτου Γεωργίου τοῦ Μαρκοῦ. Ὁ μακαρίτης ἐγεννήθη ἐν τῇ εὐάνδρῳ Κερκύρᾳ τῇ 21 Νοεμβρίου τοῦ ἔτους 1793 ἐκ γονέων εὐσεβῶν καὶ τὰ πρῶτα ἐν τῇ πατρίδι φερόντων — ἐκ Δονάτου Μαρκοῦ καὶ Μαρίνης, θυγατρὸς τοῦ γνωστοῦ συγγραφέως τῆς Ὑπερασπίσεως τῆς Γραικικῆς Ἐκκλησίας Στυλιανοῦ τοῦ Βλασσοπούλου.

Ἡ φυσικὴ τοῦ Μαρκοῦ μεγαλοφυΐα καὶ ἡ μεγίστη πρὸς τὰ γράμματα κλίσις αὐτοῦ ἠνάγκασαν τὸν πρὸς μητρὸς πάππον νὰ παράσῃ αὐτῷ πάντα τὰ ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι ἐφικτὰ μέσα πρὸς διδασκαλίαν αὐτοῦ ἀκολούθως δὲ προσέλαβεν αὐτὸν, ὅπως τῷ διδάξῃ τὴν ἐλευθέριον παιδείαν, καὶ νὰ ἐκτιμᾷ τὴν θρησκείαν καὶ τὴν ἀρετὴν, ἣν κἀν θάρη τις, οὐκ ἀπόλλυται. Ἐξ οὐκ ἐπὶ ὄντος σώματος (Εὐρ. Λεῖψ.) Διορῶν δὲ ὁ Βλασσοπούλος τὴν τοῦ μικροῦ Γεωργίου εὐφυΐαν, τοσοῦτον ὀργῶσαν πρὸς τὴν παιδείαν, προέτρεψεν αὐτὸν ὅπως ἐπιδοθῇ καὶ εἰς τὰ νομικὰ.

Δεξιᾶς πυχῶν φύσεως καὶ ἐπιμελοῦς ἅμα ἀγωγῆς, ἐν ὀλίγῳ δικστήματι καιροῦ ἀνεφάνη οὐ μόνον νομολόγος οὐκ ἐκ τῶν τυχαίων, ἀλλ' ἀνὴρ ἐλλόγιμος καὶ πεπαιδευμένος τὴν πρὸς θύραθεν φιλοσοφίαν καὶ τὴν ἱεράν θεολογίαν καὶ εἰδήμων τῆς ἐλληνικῆς, λατινικῆς, ἰταλικῆς, γαλλικῆς καὶ ἀγγλικῆς φωνῆς. Ἡ γλῶσσα ὅμως, ἣν μετὰ γλαφυρότητος, χάριτος καὶ σπανίου ὕψους ἔγραψεν, ἦτο ἡ ἰταλική. Σημειωτέον ἐνταῦθα ὅτι ἐν Ἑπτανήσῳ ἀρνησιπατερις δὲν ἐθεωρεῖτο τότε ὁ ἀσπκζόμενος τὴν ἰταλικὴν

γλῶσσαν, μάλιστα ἐκ τῆς μικρᾶς ἡλικίας ἐθλήζον τὰ θέλητρα τῆς ἰταλικῆς ἐξευγενείσεως, ὅπως παιδαγωγηθῶσιν εἰς τὰ τῆς Ἰταλίας Πανεπιστήμια.

Ὁ Μαρκοῦς, καὶ τοὶ ἀπόγονοι τῶν εὐγενῶν Λατίνων, γνωστός ἐστὶν ἀρκούντως τῷ Πανελληνίῳ ὡς ἐνθερμος τῆς Ὁρθοδόξιας ὑπερμαχος. Ὅτε τῷ 1844 ὁ Πάπας Πίος ὁ Θ' δι' Ἐγκυκλίον πρὸς τοὺς Ἀνατολικοὺς Ὁρθοδόξους προέτρεπεν αὐτούς, ὅπως μεταξὺ τῶν θρησκείων γείνη ἡ ἔνωσις, πολλοὶ τῶν ὀρθοδόξων ἀπήντησαν τὰ δέοντα, ἀλλ' ὁ πρῶτος πάντων ἦτο ὁ ἐπιφανὴς Μαρκοῦς δι' ἐπιστολῆς πρὸς τὸν Πανοσιώτατον Πρωτοσύγγελλον καὶ Τοποτηρητὴν τοῦ Κερκύρας Μητροπολίτου Κ. Ἀθανασίου. Ἐπειδὴ ὁ ἐλλόγιμος Δρ. Scandella ἐδημοσίευσεν ἀνασκευὴν τοῦ ἔργου τούτου, ἀμέσως ἐφάνη εἰς τὴν δημοσιότητα εἰς τὸ περὶ τῆς πρὸς τοὺς Ἀνατολικοὺς Ἐγκυκλίου Πίου τοῦ Θ' ἄρθρον τοῦ Δρ. I. B. Σκαρδέλλα, τὸ ἐν τῷ Μελιταίῳ Χαρτοφυλακίῳ τῆς 25 Μαΐου καταγορηθὲν ἀπάντησις Γεωργίου Μαρκοῦ. Ἡ ἀπάντησις αὕτη ἔτυχεν ἐλληνικῆς μεταφράσεως ὑπὸ τοῦ σοφοῦ Φιλιπᾶ. Τῷ 1854 ἐδημοσίευσεν ὁ φιλόσοφος Μαρκοῦς Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν χωρίων τῆς ἐπὶ τοῦ Πίου τοῦ Θ' ἐν τῷ Concistorio segreto γενομένης τῇ 19 Δεκεμβρίου προσλαλιᾶς, αἵτινες μεταφράσθησαν ἐλληνιστὶ ὑπὸ Φιλιπᾶ καὶ ἀνασκευάσθησαν ὑπὸ τῆς Civiltà Catolica (ἔτος V τόμ. VI). Τοῦ Μαρκοῦ ἀπάντησιντος τῇ Civiltà Catolica ἐντόνως, ἐν τῷ τόμῳ IX τοῦ VI ἔτους τὸ σπουδαῖον τούτου περιοδικὸν ἀνταπήντησεν. Τῷ αὐτῷ ἔτος ἐδημοσίευσεν ὁ Μαρκοῦς ἰταλικὴν μετάφρασιν τῆς κατὰ τὸ 1848 δημοσιευθείσης Ἐγκυκλίου τῆς μιᾶς Ἀγίας, Καθολικῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ἐπιστολῆς πρὸς τοὺς ἀπαρταχοῦ Ὁρθοδόξους.

Τῷ 1866 ἐξέδωκεν ἱστορικὴν μελέτην περὶ τῆς ἐν τοῖς Ἰορίοις νήσοις Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, καὶ τῷ 1870 ὀγκώδη ἱστορικὴν ἔκθεσιν γαλλιστὶ τῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἐν Κοινοπρατικουπόλει αὐτοκρατορῶν ὅπως ἀποδείξῃ διὰ τῆς ἱστορίας ἀνά χεῖρας τίνι τρόπῳ κατ' ὅλας τὰς ἐποχὰς ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία τὴν ἀνεξαρτησίαν

1. Ἐδημοσίευσεν γαλλιστὶ ἐν τῇ Union Chrétienne καὶ ἐλληνιστὶ ἐν τῷ Ἐθνικῷ. Ἡ μερλογογίω.

αὐτῆς ἐπιζήλωσ διέσωσεν ἀπέναντι τῆς κοσμικῆς τῶν αὐτοκρατόρων ἐξουσίας.

Ὁ Μαρκοῤῥας συνύφρανε τὰς αὐτοῦ ἱστορίας μελέτας οὐχὶ ἄνευ εὐχερείας, χάριτος καὶ γλαφυρότητος, ἀλλ' ἔστιν ὅτε, ἐκ παραδρομῆς ἴσως, περιέπεσαν εἰς ἀνακριθείας, καὶ οὕτως ὁ μακαρίτης δὲν ἐξεπλήρωσεν πάντοτε εὐσυνειδήτως τὸ ἱερόν τοῦ ἱστορικοῦ καθήκον.

Καί τοι Ἐλλήν ὁ Μαρκοῤῥας ἐκόσμησε τὸν ἰταλικὸν Περνασσὸν διὰ τινων εὐόσμων καὶ χαρισμάτων ποιητικῶν ἀνθέων. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐδημοσίευσεν ὠραία ποιήματα, ἰδίως δύο γοναδανιόλεια ποιήματα, τὸ μὲν ἐπιγραφόμενον **La Bocca**, τὸ δὲ **La Moda**.

Πρὸς δὲ συνειργάσθη καὶ εἰς τὴν σύνταξιν τῶν Ἰονικῶν Κωδικῶν καὶ εἰς πᾶν τὸ ἀναγόμενον εἰς τὸ νέον δικαστικὸν σύστημα, τὸ ὅποιον ἐτέθη εἰς ἐνέργειαν τῇ 1 Μαΐου τοῦ ἔτους 1841. Ἐξέδωκε καὶ πλείστας ὄσας διατριβάς ἀφορώσας τὰ Ἐπιταρσιακά, ἐν αἷς διαλαμβάνει ἐκτὸς τῆς πολιτικῆς μαθήσεως καὶ ἡ ἄκρα αὐτοῦ φιλοπατρία.

Τρεῖς ἰδῶν ὁ μακαρίτης ἐν Κερκύρα κυριαρχίας ἐπὶ μὲν τῶν Γάλλων ἦτο γραμματεὺς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Ἐπιτρόπου, ἐπὶ δὲ τῶν Ἀγγλων ἔλαβε σπουδαίας θέσεις· ἐχηρήματισε Πρωτοκολλητῆς τοῦ ἐν Κερκύρα Ἐβρεταίου, Εἰσαγγελεὺς Κεφαλληνίας, γραμματεὺς τῆς Γερουσίας ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν καὶ πολλὰς βουλευτῆς, ἔπαρχος, μέλος καὶ Πρόεδρος τοῦ Ἐπερτάτου Συμβουλίου τῆς Δικαιοσύνης. Μετὰ τὴν ἐθνικὴν ἀποκατάστασιν καὶ πάλιν ἐχηρήματισεν ἀντιπρόσωπος τῆς ἡμετέρας ἐπαρχίας.

Ἐν πᾶσι καὶ ἐν ἐκάστῳ τῶν διαφορῶν τούτων ἀξιομάτων ἰδιάζουσιν ἐξαιρετικὴν ἰκανότητα καὶ δικαιοσύνην ἀπέδειξεν ὁ μακαρίτης.

Τῷ 1849 ἐτιμήθη ὑπὸ τῆς Ἀνάσσης Βικτωρίας διὰ τοῦ παρασήμου τῶν Ἁγίων Μιχαὴλ καὶ Γεωργίου· τῷ δὲ 1853 ἐπροβιβάσθη Ταξιάρχης τοῦ αὐτοῦ Τάγματος, κατὰ σύστασιν τοῦ τότε Ἀρμοστοῦ Οὐάρδου. Μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τὸ στήθος αὐτοῦ ἐκοσμήθη εἰσέτι διὰ τοῦ ἀργυροῦ Σταυροῦ τοῦ Σωτήρος.

Εἰς ἄκρον φιλόμουσος ὢν ὁ Μαρκοῤῥας ἐχηρήματισεν ἀείποτε ἐν τῶν σπουδαιότερων μελῶν τῶν κατὰ καιροῦς ἐν Κερκύρα ἰδρυθέντων συλλόγων, ἐν οἷς, διὰ τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ ἀναγνωσμάτων ἐπὶ

διαφορῶν ὑποθέσεων, συνεχῶς τὴν τῶν ἐταίρων ὁμήγουρον καταγοήτευσεν.

Ἀπὸ δωδεκαετίας δὲ περίπου, ἀποστάς πάσης πολιτικῆς ἀρχῆς, διήγαγεν ἡσύχως τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς μεταξύ τῶν κόλπων τῆς φιλάτης οἰκογενείας αὐτοῦ. Πρὸ τριῶν ἐτῶν ἀπολέσας τὴν ὄρασιν, τέλος τῇ 23 Σεπτεμβρίου ἐξεδήμησεν εἰς Κύριον.

Τὴν μεγαλοπρεπῆ αὐτοῦ κηδεῖαν, λαβοῦσαν χώραν τὴν ἐπιούσαν, παρεκλούθησαν ὁ στρατός καὶ ἡ μουσικὴ τῆς Φιλαρμονικῆς Ἐταιρίας, ἅπαντα σχεδὸν ἡ ἔγκριτος κοινωνία καὶ πλῆθος λαοῦ πάσης τάξεως. Μετὰ τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν, ψαλιῖσαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Προστάτου τῆς νήσου, κατὰλληλον λόγον ἐξεφώνησεν ὁ λόγιος ἐφέτης κ. Μιχαὴλ Σ. Ἰδρωμένος.

Ὁ φιλόπνοος ἡμῶν φίλος καὶ γνωστός διὰ τὰ ἱστορικὰ αὐτοῦ μελέτας τῆς συγχρόνου ἐν Κερκύρα φιλολογίας κ. Λαυρέντιος Σ. Βροκίνης ἐδημοσίευσεν ἀξιόλογον φυλλάδιον ἐκ σελίδων δεκαεξὺ ὑπὸ τὸν τίτλον φόρος σεβασμοῦ τῇ μνήμῃ τοῦ ἀποβιώσαντος Ἰππ. Γεωργίου Μαρκοῤῥα.

Παύω βιογραφῶν τὸν ἐπίσημον τοῦτον συμπολίτην μου, ἐπειδὴ ἔκτενῃ βιογραφίαν ἐπιφυλάττομαι νὰ δημοσιεύσω ἐν τῷ πολυτόμῳ συγγράμματί μου «*Memorie Biografiche intorno agl' illustri Corciresi dalla caduta dell' impero Bizantino fino a' giorni nostri*» οὗ τινος ἐδημοσίευσσα μόνον ἕξ φυλλάδια καὶ ἀνέσπειλα τὴν δημοσίευσιν ἕνεκα τῆς ἀπὸ Κερκύρας ἀναχωρήσεώς μου. Ἐλπίζω ὅμως ὅτι ὅσον οὐπω ἐκδοθήσονται τακτικῶς τὰ φυλλάδια.

Εἰς κατόπι τοῦ ἄλλου ἀπέρχονται ἀφ' ἡμῶν πάντες οἱ ἄνδρες οἱ μεγάλοι, οἱ δοξάσαντες τὴν ἐμφάνισιν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος· διὸ ἄς προσπαθῶμεν ἡμεῖς οἱ νέοι, ὅπως φανῶμεν ἀξιοὶ τούτων ἀπόγονοι.

Ἐν Ζακύνθῳ. Σ. ΔΕ ΒΙΑΖΗΣ.

ΤΟ ΚΟΛΟΣΣΙΑΙΟΝ ΚΑΙ Ο ΝΑΟΣ ΤΟΥ ἉΓΙΟΥ ΠΕΤΡΟΥ ΕΝ ΡΩΜΗ

(Ἐκ τῶν τοῦ Λαμαρτίνου)

Ἐν τῷ παρόντι, ὅτε ἀναλήτῳ ἀκριβῶς ἐν τῇ διαοίᾳ μου πάσας τὰς ἐκ τῆς Ῥώμης ἐντυπώσεις μου, δύο μόνον εὐρίσκω ἐξαλειφούσας τὰς ἄλλας ἢ ἐπικρατούσας αὐτῶν· τὸ Κολοσσιαῖον, τὸ ἔργον τοῦ Ῥωμαϊκοῦ λαοῦ, καὶ τὸν Ἁγιον Πέτρον, τὸ

ἀριστούργημα τοῦ καθολικισμοῦ. Τὸ Κολοσσιαῖον εἶρε τὸ γιγαντιαῖον ἔργον ὑπερανθρώπου λαοῦ, ὅστις ἀνήγειρε χάρις τοῦ τύφου καὶ τῶν ἀγρίων αὐτοῦ ἠδονῶν μνημεῖα ἱκανὰ νὰ περιλάβωσιν ὁλόκληρον ἔθνος. Μνημεῖα, ἀμιλλώμενα διὰ τοῦ ὄγκου καὶ τῆς διαρκείας, πρὸς αὐτὰ τὰ ἔργα τῆς φύσεως. Ὁ Τίβερις θ' ἀποξηρανθῆ εἰς τὰς πληώδεις του ὄχθας, καὶ τὸ Κολοσσιαῖον θὰ ἐπιῖῃ αὐτοῦ ἔτι.

Ὁ δὲ Ἁγιος Πέτρος εἶρε τὸ ἔργον σκέψεως καὶ θρησκείας ὁλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος ἐν μιᾷ ἐποχῇ τοῦ κόσμου! Δὲν ἀποτελεῖ οἰκοδόμημα προωρισμένον νὰ περιλαμβάνῃ εὐτελεῖ τινα ὄχλον· ἀποτελεῖ γὰρ προωρισμένον νὰ περιέχῃ ὅλην τὴν φιλοσοφίαν, ὅλας τὰς προσευχὰς, ὅλον τὸ μεγαλεῖον, ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἀνθρώπου. Οἱ τοῖχοι φαίνονται ἀνυψούμενοι καὶ μεγαθυρόμενοι ὅχι πλέον κατ' ἀναλογίαν λαοῦ τινος, ἀλλὰ κατ' ἀναλογίαν τοῦ Θεοῦ. Μόνος ὁ Μιχαὴλ Ἁγγελος ἐνόησε τὸν καθολικισμὸν καὶ τῷ ἔδωκεν ἐν τῷ Ἁγίῳ Πέτρῳ τὴν ὑπερτάτην αὐτοῦ καὶ ἐντελεστάτην ἔκφρασιν. Ὁ Ἁγιος Πέτρος εἶρε ἀληθῶς ἢ ἐν λίθῳ ἀποθέσει, ἢ μνημειακῆ τῆς θρησκείας τοῦ Χριστοῦ μεταμρφώσις.

Οἱ ἀρχιτέκτορες τῶν Γοθικῶν μητροπόλεων ἦσαν μεγαλοφυεῖς βάρβαροι. Μόνον ὁ Μιχαὴλ Ἁγγελος ὑπῆρξε φιλόσοφος ἐν τῇ ἐπιτοίᾳ του· Διότι ὁ Ἁγιος Πέτρος εἶρε ὁ φιλοσοφικὸς χριστιανός, ὅθεν ὁ θεῖος ἀρχιτέκτων ἐκδιώκει τὰ σκότη καὶ ὅπου εἰσάγει τὸν ἥλιον, τὴν καλλονὴν, τὴν συμμετρίαν καὶ κύματα φωτὸς ἀρετῶν. Ἡ ἀπαράβλητος καλλονὴ τοῦ Ἁγίου Πέτρον τῆς Ῥώμης ὑπάρχει ἐν τούτῳ, ὅτι εἶρε γὰρ ὅστις φαίνεται ἀποκλειστικῶς προωρισμένος ἕνα περιβάλλῃ τὴν ιδέαν τοῦ Θεοῦ δι' ὅλης τῆς λαμπρόδος αὐτῆς.

Καὶ ὁ Χριστιανισμὸς ἂν ἤθελε ἀπολεσθῆ, ὁ Ἁγιος Πέτρος ἤθελε ἔτι μετρη ὡς ὁ γὰρ ὁ παγκόσμιος, ὁ αἰώνιος, ὁ λογικός—ὁ γὰρ πάσης θρησκείας, ἥτις ἤθελε διαδεχθῆ τῆς λατρείας τοῦ Χριστοῦ, ἂν αὕτη ἡ θρησκεία ἦτο ἀξία τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τοῦ Θεοῦ! Διότι εἶρε ὁ μεταρυσικώτερος γὰρ, ὅν ποτε ἡ ἀνθρωπότης μεγαλοφύνα, ἐμπνευσθεῖσα ὑπὸ θείας ιδέας, ἐδημιούργησεν ἐπὶ τῆς γῆς. Ὅταν ἐμβαίη τις εἰς αὐτὸν, δὲν αισθάνεται ἂν εἰσέρχεται εἰς γὰρ ἀρχαῖον ἢ νεώτερον· εἰς οὐδεμίαν εἰδικότητα προσκροεῖ ὁ ὀ-

φθαλμὸς, οὐδὲν σύμβολον ἀποσπᾷ τὴν σκέψιν. οὕτω δὲ οἱ ἄνθρωποι πάντων τῶν δογμάτων εἰσέρχονται εἰς αὐτὸν μετὰ τοῦ αὐτοῦ σεβασμοῦ. Διότι πάντες αισθάνονται ὅτι ἐν τῷ γὰρ τούτῳ μόνον ἢ τοῦ Θεοῦ ιδέα δύναται νὰ κατοική καὶ ὅτι πᾶσα ἄλλη δὲν θὰ ἐπλήρῃ αὐτόν.

Καὶ ἂν ἡλιάξῃ τὸν ἱερέα, καὶ ἂν ἀποβάλλῃ τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἂν ἀπασπάσῃ τὰς εἰκόνας ἢ ἐξαγάγῃ τὰ ἀγάλματα, ὅμως ὁ γὰρ κατ' οὐδὲν μετεβλήθη, πάντοτε δ' ὑπάρχει ὁ οἶκος τοῦ Θεοῦ! Ἡ μάλιστα ὁ Ἁγιος Πέτρος εἶρε αὐτὸς κατ' ἐαυτὸν μέγα τι σύμβολον τοῦ αἰωνίου ἐκείνου χριστιανισμοῦ, ὅστις ἐν τῇ ἠθικῇ αὐτοῦ καὶ τῇ ἀγιότητι, κατέχωρ ὡς ἐν σπέρματι τὰς διαδοχικὰς ἀραπτόεις τῆς θρησκευτικῆς διαδοχίας πάντων τῶν αἰώνων καὶ πάντων τῶν ἀνθρώπων, ἀποκαλύπτεται εἰς τὸν λόγον, ἐφ' ὅσον ὁ Θεὸς διαφωτίζει αὐτὸν, κωφῶναι πρὸς τὸν Θεὸν ἐν τῷ φωτί, εὐφρόνεται καὶ ἀνυψοῦται κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, ἀπαύστως δὲ ἀνυψούμενος καὶ περιλαμβάνων πάντας τοὺς λαοὺς ἐν τῇ ἐρότητι τῆς λατρείας, παράγει ἐκ πασῶν τῶν θείων μορφῶν ἕνα μόνον Θεὸν, ἐκ πασῶν τῶν πίστεων μίαν μόνην θρησκείαν καὶ ἐκ πάντων τῶν λαῶν μίαν μόνην ἀνθρωπότητα.

Ὁ Μιχαὴλ Ἁγγελος εἶρε ὁ Μωϋσῆς τοῦ μνημειακοῦ καθολικισμοῦ, ὁποῖος θέλει ἐννοηθῆ ἡμέραν τινά. Ἐποίησε τὴν ἀδιάφθορον κιβωτὸν τῶν μελλόντων χρόνων, τὸ Πάρθρον τοῦ θεοποιηθέντος λόγου.

ΣΤ. Δ. ΒΑΛΒΗΣ.

ΕΠΙΘΥΜΙΑ

Ἄχ! ἐὰν ἠδυνάμην νὰ εἶρω εἶσοδον εἰς τὴν βαθεῖαν ἐκείνην κοιλάδα, ἐφ' ἧς αἰωρεῖται παγερὸν νέφος. ὦ! πόσον εὐτυχὴς ἦθελε εἶμαι! Κάτω ἐκεῖ ἦθελε διακρίνω τοὺς ὠραίους λόφους, τοὺς ἀείποτε μειδιῶντας, τοὺς ἀείποτε γλοιαθεῖς. Διὰ τὴν νὰ μὴ ἔχω πτερά διὰ νὰ πηδήσω πρὸς τοὺς λόφους ἐκείνους!

Ἀκούω τ' ἀτηχῶσιν αἱ γλοκείαι τοῦ οὐρανοῦ ἀρμόνιαι, οἱ δὲ ἐλαφρότεροι ἀνέμοι μὲ φέρουσιν βαλσαμώδη μύρα. Βλέπω μαρμαίροντας καρποὺς χρυσοφαεῖς ὑπὸ ἀμφιλαφῆ φυλλώματα, τὰ δὲ ἄρθρα, ἀπερ ἐκεῖ ἀραπετάρρονται· οὐδενὸς χειμῶνος ἔσομαι ἢ λεία.

ὦ! πόσον πρέπει νὰ διάγη τις ζωὴν παρόλιον ἐν τῇ αἰωνίᾳ ἐκείνῃ ἐπιλάμψει τοῦ ἡλίου.

Πόσον ὁ ἀήρ τῶν λόφων ἐκείνων πρέπει νὰ εἶναι ἀναφυκτικός! Πλὴν ὀρμητικός χειμάρρος μὲ διαχωρίζει ἐκ τῆς περιοχῆς ἐκείνης, ἢ δὲ μαρία τῶν κυμάτων τρομάζει τὴν ψυχὴν μου.

Βλέπω ταλαρτενομένην λέμβον ἐπὶ τοῦ κύματος· ἀλλὰ, φεῦ! δὲν βλέπω παρτελῶς λέμβου-χορ. Ἄγωμεν, θάρρος! μὴ διστάζωμεν, τὰ ἰστιά ἀγαπεπταμένα εἰσὶν· πρέπει νὰ πιστεύῃ, πρέπει νὰ τοῦμᾶ τις, χωρὶς νὰ περιμένη τὴν σκέπην τῶν θεῶν. Τὸ θαῦμα μόνον δύναται νὰ σὲ φέρῃ ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ θαύματος.

Shiller

Δ. Μ.

ΠΟΙΚΙΛΙΑ

* * * Οἱ ἔπαιροι καὶ αἱ εὐλογίαι τῶν τέκνων πολυπλασιασίου τῶν γονέων τὰ ἔτη, καὶ θνήσκοντες ἐν εἰρήνῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς κλείουσιν. αἱ βλασημίαι δὲ συντέμνουσι τὸν βίον, καὶ ἡ ἐλαχίστη παρεκτροπὴ διατροπᾶ τὰ σπλάγχνα αὐτῶν, δριμύτερον ὀξυτάτης μαχαίρας καὶ χαιροῦ τὸν τάφον μετὰ μορμολυκείων δείκνυσι.

Ἡ 4^η ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ¹ ΤΟΥ 1878

Κύλα γοργὸ τὸ ρέμμα σου, ποτάμι ἀντρειωμένο...
Τὰ κύματά σου χύσέ τα στό πέλαγο, Κερίτη,
Νὰ τρέξῃ σὰ διαλαλητῆς καθένα ματωμένο,
Νὰ πῆ στὸν κόσμον—τ' ἄρματα πῶς ζώσθηκε ἡ Κρήτη.
Ἄγνάντευε ἀπὸ βουνὰ καὶ λόγκους καὶ κοιλάδες
Ἔρχονται πάλι, ροβολοῦν πολεμιστὰι χιλιάδες.

Ἐνα κορμὶ ἐφάνηκε φηλὸ σὰν κυπαρίσσι,
Καὶ κοκκίνιζ' ἡ βλούζα του στῶν Λάκκων τὴν πλαγιαδά,
Στὴν ἀσημένια ὄχθη σου τὸ φλάμπουρο θὰ στήσῃ,
Ποῦ δείχνει στὸ ξεδίπλωμα μιὰ Μάνα, τὴν Ἑλλάδα,
Νὰ σφίγγῃ κόρη ἔρημη, τὴν Κρήτη, στὴν ἀγκάλῃ...
Χίλιοι Λακκιῶτες ἔρχονται μὲ τὸ Χατζημιχάλη

Ὁ Νικολοῦδης ἀκλουθᾷ μὲ τὸν Ἀρετογιάννη,
Κι' ὁ Μαλεντρέτος δίπλα του, σπαθὶ δοκιμασμένο...

1. Κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην συνεκεντρώθητῃ ἐν τῇ πεδιάδι τοῦ Ἀλικιανοῦ, ἦν διαβρέχει ὁ ποταμὸς Κερίτης, τὰ διάφορα χριστιανικὰ τόματα τῶν δυτικῶν τῆς Κρήτης ἐπαρχιῶν, Κυδωνίας, Σελίνου καὶ Κισσαμίου, ἐξ ἐξῆς ὀρμώμεναι τὴν 14 ἰδίου μηνός, ἡμέραν Κυριακὴν, διέβησαν τὸν ποταμὸν καὶ προσέβαλον τοὺς πέριξ τῶν Χαλκίων Τουρκικοὺς πύργους καὶ στρατόπεδα, τῆς μάχης διαρκεσάσης ἐπὶ τρεῖς συνεχῶς ἡμέρας, καθ' ἃς ἐξεπορθήθη ὁ πύργος τοῦ Ἀλικιανοῦ καὶ ἐκῆν ὑπὸ τῶν ἡμετέρων. Σημ. Π.

Θεοῖο ὁ Μάρκο-Μάντακας φυσομανᾷ καὶ φθάνει
Κι' ὁ Ζουριδάκης ροβολᾷ μὲ μάτι ἀναμμένο.
Αὐτοὶ πρωτοπαλλήκαροι... Στὸ στρατηγὸ τους γύρο
Δόξας στεφάνι ραίνουνε μ' ἀθανασίας μῦρο.

Σὰ σύννεφο ἐμαύρισε στ' Ἄσπρου Βουνοῦ τὴν ράχ!
Π' ἀστράφτει, καίγεται, βροντᾷ... Τὸ Σέλινο πλακόνει...
Ἄπ' ἀσημένια ἄρματα ἐλάμψανε οἱ βράχοι,
Καὶ ἀναλεῖ στὸ χνῶτό του τὸ φλογερὸ τὸ γιόνι.
Ἡ γῆ στενάζει στὴ βαρεῖα περιπατησιά του πάλι...
Μαῦρη πολέμου ἐπλάκωσε πυκνὴ ἀνεμοζάλη.

Βαρύς, μὲ τὰ ξεσχίσματα τοῦ χρόνου... Σὰν τουφέκι
Ποῦ τὸ παληώσαν οἱ καιροὶ στὴ λύσσα τοῦ πολέμου...
Γέρο-Βορείας μὲ σύννεφα καὶ μὲ ἀστροπελέκι
Νά! ὁ Κριάρης ροβολᾷ μὲ γληγοράδα ἀνέμου
Τὸ γέρο-Πολιουδοβαρδᾷ¹ εἰς τὸ πλευρό σου ἔχει
Σὰν νὰ τὸν σέρνῃ στὸ βωμὸ τῆς λευτεριάς μας τρέχει.

Διακόσια ἐλάμψαν μαχαιριῶν περήφανα λεπίδια,
Ὅπου ποτὲ δὲ θόλωσαν, ποτὲ τοὺς δὲ θολώνουν...
Σφυρίζουν καὶ σιμώνουνε σὰν ὠργισμένα φίδια
Καὶ μὲ τρομάρα τῆς Τουρκιάς τὰ μάτια χαμηλώνουν
Ἐπλάκωσε ἡ διαλεχτὴ ὄλης τῆς Κρήτης νιότη
Μὲ τὸν ἀτρόμητο Μπασιᾶ καὶ τὸ Μαυροβουνιώτη.

Κ' ἔρχονται ἀκόμα, ἔρχονται, μὲ τὸν Παπαδογιάννη
Τοῦ Πελεκάνου τὸν ἀητό, τ' ἀδάμαστο θεργιό...
Καὶ βλέπω τ' ἀνυπόταχτο λιοντάρι μας νὰ φθάνῃ
Ἄπὸ τὸ Κουστογέρακο τὸν ταπετάν-Γιοργιό...
Σὰν τριχυμία ἔρχεται, σὰ σίφουνας σιμόνει
Τοῦ Καντανώλη τοῦ παληοῦ τὸ ὑστερνὸ ἐγγόνι...

Κι' ἀκόμα, ἀκόμα γλήγωρο μὲς στὴ Χωστὴ προφτάνει
Λαχανιασμένο, βιαστικὸ τὸ ἔρμιο Κακοδίχη...
Καὶ ροβολοῦν χαρούμενα μὲ τὸν Παπαδογιάννη
Λεπίδια ποῦ ἀνήσυχτα ταραζοῦνται στὴ θήκη.
Ὁ Φηλλαδίτης στὰ δεξιὰ, ζερβιά του ὁ Βιτσιλῆς
Νιάτα γεμάτα λεβεντιά... Ὁ Μάρτης κι' ὁ Ἀπρίλης.

Μουγκρίζει καὶ τὸ ρέμμα τοῦ πλαταίνει ὁ Ταυρωνίτης.²
Ποιὸς τάχα ἀπὸ τὴν Κίσαμο τὸν Πλατανιὰ νὰ πιάνη;
Ποιὸς ἄλλος, ποιὸς μᾶς ἔρχεται σταυραετὸς τῆς Κρήτης;...
Τοῦ Μαλανδρῆ ἐπρόβαλε τὸ ἄξιο γαταγάνι...
Μαζῆ ὁ Γιαννουδοβαρδῆς μὲ τὸν Πρωϊμοσίφη,
Κ' οἱ Κισσαμίτες—Σφακιανοὶ μ' ἀκονισμένα ξίφη.

1. Γέρον ἄρματοῦλός Σεληνιώτης, διάσημος ἐπὶ ἀνδρεία, πεσὼν τὴν 15 Μαρτίου 1878 κατὰ τὴν ἐν Χαροσπηλαίῳ μάχην. Σημ. Π.
2. Ποταμὸς χωρίζων τὴν Κίσαμον ἀπὸ τῆς Κυδωνίας. Σημ. Π.

Ὁ Μαυρογένης ἔλατο ποῦ δὲ γερνᾶ, δὲν πέφτει,
 Στὸ Μόδι πρῶτος ἀνοιξε τὸ φλάμπουρο τὸ πρῶτο,
 Καὶ τὰ παδιὰ μαζώχτηκαν σιμὰ στὸ Γέρο-Κλέφτη . . .
 Τὰ δέντρα τοῦ Ἀλικιανοῦ στὸ φλογερό του χνώτο
 Βλαστάνουν καὶ ἀνθοβολοῦν σὰ Μάρτις νὰ πλακόνη . . .
 ἀπὸ μακρὰ τὸ γνώρισαν τὸ γέρικο μιλιώνη.

Κ' ἔρχοντ' ἀκόμα, ἔρχονται . . . τ' Ἀλικιανοῦ γεμίξει
 Τουφέκια, φλάμπουρα, σπαθιά, πιστόλια τὸ περβόλι,
 Κανεὶς πίσω δὲν ἔμεινε, τὸ πανηγύρι ἀρχίζει
 Κ' ἔρχοντ' ἀκόμα φτερωτοὶ οἱ πολεμάρχοι ὅλοι . . .
 Πετιέτ ἀπὸ τὸ Βαττόλακκο ὁ Μάρακας ἀκόμα
 Κι ἀπὸ τοῦ Κάμπου τὰ χωριά τοῦ Μάντακα τὸ σῶμα

Καλῶς τα, ποῦ μᾶς ἤλθανε καὶ πάλι ἓνα, ἓνα
 Τὰ χηλιδόνια τοῦ Μαρτιοῦ καὶ ἀνθισεν ἡ Κρήτη,
 Κι ἀνθισαν ἡ πορτογαλλιές σὲ χώματ' ἀγιασμένα,
 Καὶ τ' ἄσπρα ἐστείλωνε βουνά, φιλι τοῦ Ψηλορίτη . . .
 Πέτα, Κερίτη, στεϊλέ το τὸ κῦμα ταχυδρόμου
 Νὰ διαλαλήση καὶ νὰ πῆ στὸ μακρυνό του δρόμο.

«Πῶς ἦλθ' ἐδῶ ἡ ἀνοιξη παράκαιρα, κ' ἐλιώσαν
 τὰ χιόνια καὶ ξαστέρωσε καὶ φάνηκαν οἱ κάμποι,
 Πῶς τῆ δροσάτη ὄχθη σου τὰ λούλουδα ἐζῶσαν
 Καὶ τὸ καθάριο σου νερὸ μοσχοβολᾷ καὶ λάμπει.
 Καὶ ἀκόμα, ἀκόμα πῶς ἐχθές τὴν νύχτα σὲ ξαφνίσαν»
 Ἄ Τὰ βόλγια ποῦ τ' Ἀλικιανοῦ τὸν Πύργου χαιρετήσαν.

Καὶ τὸ ποτάμι γλήγωρο ἐχύθηκε καὶ πάει . . .
 Σὲ λίγο θὰ τὸ στείλωμε καὶ πάλι ματωμένο . . .
 Καμένα τὰ χαλάσματα Πύργου θὰ κυλάη
 Καὶ τῆς Τουρκίας τὸ ὄνομα θολὸ καὶ ντροπισμένον
 Ὅτι τὴν εἶδε θεὸς νὰ πῆ χλωμὴ καὶ φοβιασμένη
 Νὰ λαχανιάζη σὲ βουνῷ γρκεμνά κυνηγημένη

Ἐν Σχοινῆ τῆς Κρήτης τὴν Φεβρουαρίου. 1878

(Ἐκ τῶν Κρητικῶν Ἐμπνεύσεων).

Ε. Κ. ΣΤΡΑΤΟΥΔΑΚΗΣ.

1. Τὴν νύχτα τῆς 6ης πρὸς τὴν 7ην Φεβρουαρίου μετ' εὐαρίθμων ἀνδρῶν προσβαλὼν ὁ Καπετὰν Γιοργὸς τοῦ Κουστογέρακα τὸν Πύργον τοῦ Ἀλικιανοῦ αἰφνης καὶ διὰ ζωηροῦ πυρὸς ἠνάγκασε τὰς φρουράς του νὰ ἐγκαταλείψωσι τοὺς ἐξωτερικοὺς προμαχῶνας καὶ νὰ κλεισθῶσιν ἐντὸς αὐτῶν. Καὶ αὕτη εἶναι ἡ πρώτη τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1878 σύγκρουσις τῶν ἡμετέρων πρὸς τοὺς προαιωνίους δυνάστας μας. Στλ. II . . .